

Pojašnjenja u vezi sa Sarajevskom deklaracijom

Posljednjih dana implementacija Sarajevske deklaracije, te suspenzija pomoći za rekonstrukciju glavnom gradu Bosne od strane pojedinih donatora su jedna od glavnih tema javne rasprave kao i razlog za mnoge proturječne izvještaje. U vezi sa tim OHR bi želio da pojasni svoj stav.

Sarajevska deklaracija je donesena 3. februara 1998. godine sa ciljem poticanja povratka manjina u Sarajevo. Dogovoreni cilj je bio povratak 20.000 Srba, Hrvata i ostalih predratnih stanovnika koji nisu bošnjačke nacionalnosti, do kraja ove godine.

Do danas je povratak manjina širom Bosne i Hercegovine na nezadovoljavajućem nivou, naročito u Republici Srpskoj. Ali učesnici Sarajevske konferencije – visoki predstavnici OHR-a, SAD-a, Evropske unije (EU), članovi Predsjedništva Bosne i Hercegovine i drugi visoki državni, entitetski i kantonalni zvaničnici – su se složili da su status Sarajeva kao glavnog grada i njegova istorija multietničke koegzistencije usloveli da Sarajevo bude predvodnik i posluži kao primjer za pomirenje i bezuslovno pravo svakog građanina Bosne i Hercegovine na povratak kući. Još jedan ohrabrujući faktor je bio da je stranka, koja je na vlasti u kantonu Sarajevo – SDA – uvijek zvanično podržavala zamisao o ponovno ujedinjenoj, multietničkoj zemlji.

Učesnici su postigli dogovor o nizu mjera i rokova kako bi se ispoštovale ove obaveze, što je uključivalo usvajanje imovinskih i stambenih zakona od strane Federacije, reviziju obrazovnog sistema, stvaranje izgleda za zaposlenje povratnika, restrukturiranje policije, kao i rješenje individualnih slučajeva povratka, između ostalog, 100

neriješenih UNHCR slučajeva i 29 slučajeva iz Jevrejske zajednice.

Osim toga sarajevske vlasti su ranije ukazale na to da postoje brojni slučajevi u Sarajevu u kojima jedna osoba ili porodica bespravno koristi više od jednog stana ili kuće, pa je Sarajevska deklaracija pozvala ove vlasti da identificiraju 500 takvih slučajeva "višestrukog korištenja stambenih jedinica" do 1. aprila i još 1500 slučajeva do 30. Juna 1998. godine. Jedan od principa o kojima je postignut dogovor na Konferenciji, bio je da proces povratka neće nikoga ostaviti na ulici. U slučaju korištenja više stambenih jedinica, to bi se postizalo automatski. "Višestruki korisnici" bi se preselili u onaj stan za koji su imali stanarsko pravo, a predratni stanar bi se vratio u drugi. Ovo se čini da je pravedan način oslobađanja prostora za povratnike.

Tokom narednih mjeseci, kantonalne vlasti i međunarodne organizacije su identificirale stotine slučajeva potencijalnog "višestrukog korištenja stambenih jedinica". Medjutim, gotovo ni jedan od njih nije bio riješen. Visoki predstavnik Carlos Westendorp i ambasadori Upravnog odbora Vijeća za implementaciju mira su 27. maja predali spisak od 261 takvih slučajeva Predsjedavajućem Predsjedništva Aliji Izetbegoviću, tražeći od njega da pomogne da se oni riješe. Ovaj spisak je uključivao 220 slučajeva koje su kantonalne vlasti i međunarodne organizacije prvobitno idenitificirale kao slučajeve višestrukog korištenja stambenih jedinica, a koji su odabrani iz 794 slučaja koje su građani prijavili nakon javnog apela, kao i 41 slučaj koji je direktno prijavljen federalnom ombdusmenu ili OHR-u.

Prema podacima Sarajevske stambene komisije, do danas je riješeno ili se nalazi u procesu rješavanja, samo 26 ovih slučajeva, a vlasti nisu učinile daljnje napore kako bi identificirale slučajeve višestrukog korištenja stambenih jedinica. Sarajevska deklaracija zahtijeva identifikaciju ukupno 2000 takvih slučajeva. Prema podacima UNHCR-a, od

njihovih 100 slučajeva je riješeno samo 32, a prema podacima Jevrejske zajednice riješeno je samo 10 od 29 njihovih slučajeva. Prema brojkama koje obezbijedio kantonalni ministar rada, socijalne politike, raseljenih lica i izbjeglica, 724 manjinskih porodica što predstavlja 1202 osobe (654 Srba, 488 Hrvata, 60 ostala) su se vratili u Sarajevo od 1. marta do danas.

Izvjestan napredak je postignut što se tiče zakonodavstva, restrukturiranja policije, kao i pitanja zapošljavanja i obrazovanja, ali nije zadovoljavajući.

Kao rezultat nezadovoljavajućeg djelovanja sarajevskih vlasti, neki donatori su Sarajevu suspendirali pomoć za rekonstrukciju koju su ranije obezbijevali. Visoki predstavnik Carlos Westendorp se slaže sa ovakvim postupkom i podržavat će njihovu odluku sve dok se situacija ne popravi. Na sastanku Upravnog odbora Vijeca za implementaciju mira održanom u proslu srijedu u Bruselu, Odbor je izrazio slična gledišta, iskazujući razočarenje djelovanjem sarajevskih vlasti. Odbor smatra sadašnju situaciju neprihvatljivom i zahtijeva trenutačnu i vidljivu akciju kako bi se ovaj proces pokrenuo naprijed što je moguće brže.

Do sada je Sarajevo dobilo pomoći više od bilo kojeg drugog grada ili kantona u Bosni i Hercegovini: preko 400 miliona DEM, od kojih je 80 miliona potrošeno na rekonstrukciju stambenog fonda. Visoki predstavnik bi želio da nastavi sa vršenjem pritiska za dobijanje pomoći za rekonstrukciju i druge potpore, ali mora vidjeti jasno opredjeljenje vlasti da stvore multietnički grad u kojem su svi građani ravnopravni i uživaju jednaka prava. Izgleda da je u posljednjih nekoliko dana doslo do pomaka u vezi sa nerijesenim pitanjima. Visoki predstavnik se nada da će te aktivnosti dovesti do pozitivnih rezultata, koji će donatore ubijediti da nastave pomagati izgradnju Sarajeva.